

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

II. & occasio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

PRÆFATIO.

2

impietatem oppugnabit Liber iste, & quæ temere ac sine ratione abjicitur à multis Christi fides, eandem ratione retinendam esse ostendet. Ea quippe est ætatis hujus corruptela, ut si quis præter solitum sapere videri velit, tum id se adepturum speret, cum vaticiniis Prophetarum, & Christi sanguine ac miraculis fundatam Religionem, tot gentium consensu receptam, tot virorum doctorum lucubrationibus assertam, magna sibi cura à parentibus traditam, nec penitus tamen sibi perspectam, homo in ejus gremio natus & educus, mediocri fortasse ingenii, parum doctrina, temeritate satis instructus pessumdat, & sic tanquam subdolorum hominum figmentum, errorem stolidorum, solertiorum ludibrium traducit ac proculcat. Quod si quis rem maturiori disquisitione dignam censer, ad ejusque examen plus aliquanto vel solertia confert, vel eruditionis, vel diligentia; sic fere tamen ab animo paratus accedit, ut quantumlibet futile argumentum, divinationem, suspensionem, conjecturam, rumorem, sophisma, adversus Religionis Christianæ veritatem valere velit, pro eadem, nullus idoneus videatur esse testis, nullus auctor satis locuples, nulla satis firma probatio; vixque tandem *ἡ ἀσπίς* epicherematis, ac ne vix quidem, difficilis & fastidiosus disceptator concedat. In hujusmodi trutina examinata Religio, justo quippe apparet esse levior levibus & iniquis ingenii. Atque hoc porro nequitia omnium seminarium est. Quæ enim non se pronipit ac projicit cupiditas, cum despiciatui habetur criminum inspector & ultor Deus? Quapropter ne serpat longius ista vitiorum labes, fibræ primum ipsæ impietatis elidendæ sunt: cujus tutissima cautio hæc est atque provisio, ut adducantur in contrarium rationes, quibus innititur Christiana Religio, suisque momentis æstimentur. His enim probe confirmatis, & veritate perspecta, falsitas omnis evanescat necesse est. Utilem in iis colligendis impenderunt operam, cum præci Ecclesiæ Patres, tum viri eruditi complures, nostra, & patrum nostrorum, avorumque memoria. Ego unicum selegi de multis argumentum, ex Prophetiarum eventu conflatum, quod proposui hoc Opere, & quo olim ad retundendam Judæi cujusdam, viri acuti sane & subtilis, contumaciam usus sum.

et occasio.

II. Cum enim essem Amstelodami, & Judæorum, quorum magna est his in locis frequentia, ritus ac mysteria penitus introspicere vellem, ad eum deductus sum, qui tum inter illos peritissimus, ac totius Judaicæ disciplinæ consultissimus habebatur. Multa inter nos de doctrina ipsorum, deque nostra, ultro citroque agitata sunt. Cumque discentes nox oppressisset, sequenti die convenimus, atque inde porro tertio, sicque nobis totus mensis adeundo, colloquendo, disputando contritus est. Memini autem aliquando me eum audire, cum diceret levia esse & infirma, quæcunque adversus Judæos Christiani veteres scripsissent, Justinus puta, Tertullianus, Cyprianus, Eusebius, & alii bene multi; nosque in sacris Voluminibus explicandis hebetes esse & plumbeos. Respondebam ego Judæos ipsos anilibus fabulis, & putidissimis figmentis sanctum Dei Testamentum deformasse: ex iis vero argumentis, quibus partes suas tutati sunt Christiani, vel id unum ad revincendam adversariorum perfidiam satis esse, quod è vaticiniorum complemento peti solet: levi id fortasse manu & perfunctorie missum non aliter penetraturum; quod si torqueretur validius, nulla arte vitari, nulla vi sustineri posse. Ridebat ille, ut est superbum & procax hoc hominum genus, & mirari se dicebat Christianorum omnium supinitatem, meamque potissimum, qui telum hoc, quod nobis Prophetia subministrant, futile ipsum sponte sua & imbelles, à nostris etiam jactando sæpius & intentando obtusius factum; repellendo vero, à suis fractum penitus & contritum, denuo ad se perterrendum in manus fumerem: cur de me sperarem autem, quod nec præstitisset Ammonius in libro de consensu Mosis & Jesu; nec deinde Theodorus in libro ejusdem argumenti; nec Aristoteles Pellæus in Disputatione Jasonis & Papisci; nec Origenes in libris contra Celsum; nec alii quamplurimi Christianarum partium pugiles; nec Apostoli ipsi & Evangelistæ, nec caput ac Princeps Apostolorum Petrus, qui Christianos collaudat, quod ad propheticum sermonem, sic tamquam ad lampadem in caliginoso loco lucentem attendant, firmissimum quippe id esse Christianæ causæ præsidium; nec Jesus ipse denique, qui per tam crebras iterationes doctrinam suam Prophetarum testimonio prætexebat: Judæos itidem & Ethnicos argumentum id floccificasse, nec eo fuisse à crucifigendo Jesu, & divexandis Christianis absteritos: inanem itaque sumere me laborem, nisi demonstrationibus, vel probabilissimis certe argumentis pugnarem. Atqui *ἡ ἀσπίς* esse respondi argumentum illud, siquidem ordine ac ratione tractetur; *ἡ ἀσπίς* *ἐν ἀνδραγαθίᾳ* à Paulo appellari; quod vero ducitur ex miraculis, *ἡ ἀσπίς* *ἐν δυνάμει*, ex Veteris porro Testamenti prædictionibus, in Novo exitum nactis, apparere Testamenti utriusque coherentiam & concordiam; atque hinc etiam utriusque, ac Christianæ proinde Religionis, quæ iis incumbit, veritatem liquidò extare; asserta

1. Pet. 1. 19.

1. Cor. 2. 4.

tantum Christiana Religione reliquas sectas corruiere, ut in iis convellendis nulla deinceps opera collocanda sit; brevissimam igitur hanc esse & simplicissimam veritatis aperiendæ viam, addebam etiam tutissimam; ut pote quæ constat hoc genere demonstrationis, quod non minus certum sit, quam demonstratio quævis geometrica. Miraris, inquam, confidentiam meam; & merito sane: novum quippe illud est & paradoxum, tam certo sciri posse res huiusmodi, opacas sponte sua & obscuras, quam quæ sciuntur κατ' ἑπιστημονικὸν λόγον. verum id tamen esse rebus addicam necessariis.

III. Scitum est Philosophorum omnium, talem esse demonstrationem, qualia sunt principia demonstrationis. Demonstrationem appello, quam Aristoteles ἀπόδειξις, ratiocinationem videlicet quæ veris & primis constat, vel iis quæ ex primis & veris quibusdam cognita sunt. Etsi non me fugit haudquaquam satis probari purioris Latinitatis studiosis, ut ἀπόδειξις hoc sensu demonstratio appelletur. Verum hac dictione, aliisque vulgò receptis abuti per Orbilios & Palamones nobis liceat, cum aliæ commodiore in præsentia non suppetiant. Cum igitur eadem sit vis demonstrationis, qualis est principiorum, non plus geometricis demonstrationibus adjungendum est fidei, quam principii ipsi Geometricis adjungi solet; quibus si dubium inerit quippiam vel subobscurum, Geometriam universam pervadet labecula isthæc. Geometricorum autem ipsorum principiorum fides omnis à nativâ ipsorum evidentia & claritate pendet, qua collustrata mens nostra facillimè iis acquiescit. Fidei itaque & exploratæ cognitionis, tam principiorum istorum, quam reliquorum omnium, fons & origo, κερταίον & norma, si qua est, perspicuitas profecto ea est, qua animis nostris veritas illorum nota sponte sua & aperta est: quæ si in Theoreticis posita sunt, Principia; si in moralibus, Dictata naturæ appellantur. Quæ plurimum ergò demerentur fidem, majoriq; omnium admittuntur consensu, clariora ea esse & certiora fatendum est. Adeo ut quod de probabilibus dixit Aristoteles, de veris merito dici possit; vera nempe esse τὰ δοκούντα πάντων, ἢ τῶν ἀδύνατον, ἢ τῶν ἀποφαι. & τῶν πῶς, ἢ τῶν πῶς, ἢ τῶν ἀδύνατον, ἢ τῶν ἀδύνατον, ἢ τῶν ἀδύνατον. Quæ videntur omnibus, vel plerisque, vel sapientibus: atque iis, vel omnibus, vel plerisque, vel maximè notis & claris. Nam cum ait vera esse, τὰ δὲ ἀντὶν ἔχοντα τῶν πῶς. Quæ habent fidem à seipsis; nempe apud homines fidem habere vult. Quæ igitur apud plures homines habebunt fidem, veriora esse necesse est. Itaque Sallustius Philosophus, cum Axiomata, sive Notiones communes definire vellet, eas esse dixit, quas omnes homines veras esse faterentur. Nec aliud sanè nomen ipsum indicat. Atqui theses quædam morales & practicæ, sive positiones, sive principia appellare mavis, vel experientia, vel historica fide nixæ, plures assentientes habent, pauciores repugnantes, quam principia geometrica. Rem exemplis illustrabimus. Constantinopolim primariam Turcici imperii urbem, esse ad Bosphorum Thracium sitam, pro certo & comperto habemus, quam neque ego vidi, neque fortasse tu. Augustum olim Romæ imperium tenuisse in confesso est apud omnes, quem hominum qui vivunt nullus vidit omnino, & ex libris tantum ac fama novimus. Digitum adnotum igni adustum iri, nemo homo est tam stipes aut bardus, nemo tam opiniosus & pertinax, qui non fateri malit, quam experiri. Quis futurum dubitat, ut ver hyemem excipiat, æstatem autumnus consequatur? Quis adeò refractarius & pugnax in disputando, quæ gens est adeo barbara, quæ Solem occasurum, quæ se aliquando morituram non agnoscat? Nemo se cogitare, se esse, se hominem esse, se ex muliere, se ex hac muliere natum esse, se corpore præditum esse, se capite, pedibus, manibusque instructum negare ausit. Atque hæc quidem ita credimus, ut pro eorum veritate fortunas omnes velimus, vitamque adeò ipsam pacisci, & ex eorum explorata noticia res nostras componamus. Geometrica verò principia pro veris habent acuti tantum quidam & subtiles viri; reliquorum hominum magna pars ne capit quidem; nonnulli etiam præfractæ negant. Cum Augustinus olim inter Philosophorum, Christianorumque dogmata incertus diu multumque fluctuasset, tandem ad Scripturæ sacræ veritatem amplectendam hac præcipue ratione adductus est, quod sibi videretur ineptum tam multa credere, quæ neque vidisset, neque cum gererentur affuisset, velut in gentium historia, in locorum & urbium descriptionibus; fidem habere medicis, amicis, aliisque multis, sine quorum ope vita haudquaquam vitalis esse potest; pro certo denique habere se his ortum esse parentibus, quod aliis duntaxat renuntiantibus cognovisset, Libris vero sacris derogare fidem, quorum auctoritatem omnes fere gentes suscipiunt. Rusticum consule de vicibus temporum, de Solis ortu & occasu, sine ulla dubitatione respondebit, nec à dictis facta abluent; arabit, feret, metet, reliqua, prout postulabit tempestas, administrabit; quæ utrum duæ rectæ lineæ spatium comprehendant, necne; quæ, si in duas rectas lineas altera recta incidens internos angulos, & ad easdem partes sitos, minores faciat duobus rectis,

Probari potest Religio-
nis Christiana
veritas eo
genere de-
monstratio-
nis, quod non
minus certum
sit, quam de-
monstratio-
nes ipse geo-
metrica.

Aristot. Topic.
lib. 1. cap. 1.

Aristot. Topic.
lib. 1. cap. 1.

Sallust. de
Dio & mundo
cap. 1.

August. Con-
fess. lib. 6. c. 4.